

VERSLAG VAN DE BIJeenKOMST VAN VERTEGENWOORDIGERS
VAN EEN AANTAL POLITIEVERBINDINGEN, GEHOUDEN OP
DINSDAG, 14 MAART 1967 te 's-GRAVENHAGE.

Aanwezig zijn:

Van de Politieverbindingen:

- VELSEN
- DELFT
- ALMELO
- ALKMAAR (R.P.)
- VLAARDINGEN
- LEIDEN
- BREDA
- EMMEN
- 's-GRAVENHAGE (Kon.Marech.)
- WINSCHOTEN (R.P.)
- DEVENTER
- HENGELo (O)
- NIJMEGEN (R.P.)
- ZAANDAM
- HILVERSUM
- SCHIEDAM
- APELDOORN
- 's-GRAVENHAGE (Kon.Marech.)

Van de B.V.D.:

Mr. J.S. SINNINGHE DAMSTÉ (voorzitter)

Drs. A. KUIPERS

Jhr. M. de SAVORNIN LOHMAN

Mr. J.S. SINNINGHE DAMSTÉ opent om 14.00 uur de vergadering en heet een ieder welkom, in het bijzonder de heer (G.P. Breda) die namens de heer , alsmede de heer (G.P. Vlaardingen) die namens Dr. deze bijeenkomst bijwoont.

De heer DAMSTÉ leidt vervolgens met een kort woord Ir. in, die met assistentie van de heren en van zijn afdeling, een uiteenzetting met demonstratie geeft van de minder gecompliceerde af luisterapparaten.

De advertentiecampaagnes van leveranciers van af luisterapparatuur , de publicaties die naar aanleiding hiervan in dagbladen en periodieken verschenen zijn en tenslotte het langverwachte optreden van de Bijzondere Radiodienst PTT, dat tot inbeslagname van de aangetroffen apparatuur en vervolging van de leveranciers heeft geleid, hebben aan het af luisterprobleem in de afgelopen maanden grote actualiteit gegeven.

In de volgende beschouwing zal aandacht worden geschonken aan de technische kant van de af luisterproblematiek. Hierbij zullen zowel de gebruiksmogelijkheden van de meest voorkomende eenvoudige, in de handel zijnde apparaten, als de afweer- en opsporingsmaatregelen, die ertegen kunnen worden getroffen, worden belicht.

Clandistische overdracht van informatie kan draadloos of via draadgeleidingen plaatsvinden. Bij een draadloos systeem kan sprake zijn van uitgestraalde radio-energie (miniatuur- c.q. microzenders), dan wel van akoestische overdracht (zgn. richtmicrofoons).

De miniatuurzenders vormden onder de af luisterapparaten, welke vóór het optreden van de BRD in Nederland openlijk ten verkoop werden aangeboden, de grootste groep. De in beslag genomen apparaten behoorden vrijwel zonder uitzondering daartoe. Miniaturzenders worden in allerlei vormen en afmetingen vervaardigd. Veel voorkomende camouflagevormen zijn de zendertjes in sigarettapakjes, vulpenhouders, parfumflesjes, etc. Ten aanzien van de afmetingen kan worden gesteld, dat een tendens valt waar te nemen de verkleining steeds verder door te voeren.

Nagenoeg alle voor af luisterdoeleinden h.t.l. verkochte zendertjes werkten op de FM-omroepband. Het door deze apparaten uitgezonden signaal kan daardoor op iedere met een FM-band uitgeruste omroepontvanger worden opgevangen en beluisterd. De af luisteraar behoeft dus geen dure communicatieontvanger aan te schaffen, doch kan volstaan

met een draagbare omroep(transistor)ontvanger c.q. autoradio met FM-band. Tegenover dit voordeel staat echter, dat iedere bezitter van een FM-omroepontvanger binnen het bereik van het af luisterzendertje bij het afzoeken van de band toevallig op het clandestiene signaal kan stuiten.

De actieradius van de hierbedoelde miniatuurzenders is zeer beperkt. Binnen de bebouwde kom zal deze variëren van een 50 meter tot enkele honderden meters, afhankelijk van de plaats waar de zender verborgen is. In een uit gewapend beton opgetrokken gebouw zal de afscherming van het uitgestraalde signaal sterk zijn en het bereik daardoor beperkt. In het open veld daarentegen kan het bereik oplopen tot enige kilometers.

Verreweg de meeste miniatuurzenders betrekken hun energie uit batterijen, die bepalend zijn voor de werkingsduur van het apparaat. De in beslag genomen typen hadden een gemiddelde werkingsduur van 4 tot 6 uur. Bij gebruik van speciale batterijen kan de levensduur van deze af luisterzendertjes echter aanmerkelijk langer zijn (± een week).

Een aparte plaats in de categorie af luisterzendertjes wordt ingenomen door het apparaat, dat verborgen zit in een microfoonkapsel van een telefoontoestel. Door verwisseling van het microfoonkapsel in de hoorn van een telefoon met het bedoelde af luistermicrofoonkapsel wordt bewerkstelligd, dat ieder via dat telefoontoestel gevoerd gesprek door het verborgen zendertje wordt uitgezonden. De levensduur van dit af luisterapparaatje is vrijwel onbeperkt, daar het door de microfoonspanning gevoed wordt.

Bij de miniatuurzenders is sprake van uitgestraalde radio-energie. Het is echter ook mogelijk de geluidstrillingen, die zich bij een gesprek door de lucht voortplanten rechtstreeks op te vangen met een microfoon, die zeer scherp gericht kan worden. Voorwaarde voor het succesvol af luisteren met behulp van deze zgn. richtmicrofoons is, dat in de omgeving van de spreker(s) geen storende bijgeluiden voorkomen, die eveneens door de microfoon zouden worden opgevangen. Het is duidelijk, dat in een stadsomgeving aan een dergelijke voorwaarde bijna nooit zal kunnen worden voldaan. In het vrije terrein daarentegen kunnen deze richtmicrofoons, die in verband met hun vorm ook wel "geluidsgeweer" worden genoemd, tot op enkele honderden meters goede resultaten opleveren.

Hetzelfde kan worden opgemerkt, ten aanzien van de technisch veel

ingewikkelder systemen, waarbij met behulp van een lichtstraal (infrarood) of een laserstraal de trillingen die door geluid bv. in het glas van een raam ontstaan, kunnen worden gedetecteerd en in verstaanbare vorm weergegeven. Allerlei factoren, zoals beweging van de ramen door sterke wind, kunnen hierbij echter storend werken.

Bij overdracht van informatie via draadgeleidingen zal de afluisterinstallatie veelal bestaan uit een microfoon, die via een kabeltje verbonden is met een versterker en bandrecorder. Teneinde onnodige verspilling van geluidsband te voorkomen kan nog worden gebruik gemaakt van een apparaat, dat de recorder inschakelt wanneer er gesproken wordt en weer uitschakeld als het gesprek ophoudt. Het zal duidelijk zijn, dat het clandestien aanleggen van een dergelijke installatie in het algemeen niet eenvoudig zal zijn. Van toepassing op grote schaal is dan ook niet gebleken.

Voor de overdracht van informatie kunnen ook de geleidingen van het elektrisch net worden aangewend, zoals het geval is bij sommige babysit- en intercomsystemen, die thans in Nederland verkrijgbaar zijn.

Telefoons zijn altijd een dankbaar object voor de af luisteraar geweest. Naast de mogelijkheid van toevallig meeluisteren, bv. door inductie of door bedienend c.q. technisch personeel, dat toegang heeft tot de verbinding (wisselbord, centrales) kan er sprake zijn van doelbewuste onderscheppingen van telefoonberichten.

Het toevallig meeluisteren zal, ondanks de voorzorgsmaatregelen die van PTT-zijde hiertegen worden ondernomen, nooit geheel onderdrukt kunnen worden. Een doelbewuste af luisteractie maakt acces tot de telefoonkabel(s) noodzakelijk. Als belemmerende factoren hiervoor kunnen worden genoemd het ondergrondse kabelnet en de automatisering van het telefoonverkeer. Blijft acces tot de kabel mogelijk, dan kunnen voor het af luisteren systemen worden gebezigt, variërend van het eenvoudige zoekspoeltje, dat reageert op het elektrisch strooiveld om een telefoonkabel, tot het ingenieuze systeem, dat (volgens de brochures!) door het draaien van het telefoonnummer in staat stelt alle gesprekken, die in de kamer waar het toestel zich bevindt, mee te luisteren. Toepassing van dit systeem brengt, naast het risico verbonden aan het maken van een aftakking in de kabel, als extra-risico met zich mede het bezet houden van de verbinding doordat de abonnee "in gesprek" blijft.

Ten aanzien van de afweer kan het volgende worden opgemerkt.

De aanwezigheid van een op de FM-band werkend afluisterzendertje kan met een FM-ontvanger worden aangetoond. Vermoedt men, dat een dergelijk apparaat in een vertrek verborgen is, dan kan voor de opsporing ervan als volgt worden gehandeld. In het vertrek wordt, met de volumeregelaar van de ontvanger vol open, de FM-band afgezocht. Wanneer de afstemming van de ontvanger overeenkomt met de frequentie waarop het zendertje werkt, dan zal zich dit manifesteren in een scherpe fluittoon, het zgn. "rondzing-effect". De volumeregelaar wordt nu teruggedraaid totdat de fluittoon nauwelijks meer hoorbaar is. Verplaatst men zich vervolgens met de ontvanger in het vertrek, dan zal bij naderen van de zender de fluittoon weer sterker worden. De volumeregelaar wordt wederom teruggedraaid en de procedure wordt herhaald totdat men bij de plaats aanbelandt waar de zender verborgen is.

De opsporing van deskundig aangebrachte verborgen microfoons is zonder speciale detectiemiddelen onmogelijk en zelfs met deze apparatuur nog bijzonder moeilijk.

Hetzelfde kan worden betoogd ten aanzien van goed aangebrachte telefoon "taps". Hier geldt derhalve, dat bij enig vermoeden van afluisteren een deskundige in het opsporen te hulp zal moeten worden geroepen.

Op deze uiteenzetting volgt een discussie. Hierbij komt o.m. ter sprake dat bij niet-professioneel gebruik van eenvoudige afluisterapparaten, doorgaans geen kwaliteitsopname te verwachten is. Er treden immers allerlei bijgeluiden op tengevolge van ongunstige omstandigheden, die bij een studio-opname worden voorkomen.

De heer (R.P. Alkmaar) stelt in dit verband aan de orde de te verwachten Wet, inhoudende enige bepalingen ter bescherming tegen het met een technisch hulpmiddel afluisteren en opnemen van gesprekken.

De heer DAMSTÉ brengt naar voren dat in het ontwerp wet het opnemen en het afluisteren van een gesprek niet strafbaar wordt gesteld, indien een der gesprekspartners daaromtrent zijn goedkeuring heeft gegeven. Voorts is een uitzondering gemaakt voor maatregelen t.b.v. de veiligheid van de Staat. Voor de Politie is die uitzondering niet gemaakt.

De heer deelt in dit verband mede, dat diverse politie-autoriteiten in het verleden een beroep op de B.V.D. hebben gedaan, tot het verlenen van technische assistentie bij criminele opsporingsactiviteiten. De Dienst heeft hieraan steeds gaarne gevolg gegeven. De POLITIEVERBINDINGSDIENST heeft thans echter de beschikking over de nodige communicatieapparatuur en heeft in een rondschrijven, o.m. aan politie-instanties, op de mogelijkheden van deze middelen gewezen en zijn diensten terzake aangeboden. De heer vraagt zich dan ook af, of de Politieverbindingsdienst als meer geëigende instantie niet beter kan worden ingeschakeld bij acties van criminele aard. Hij besluit door er op te wijzen dat de B.V.D. desondanks graag bereid is in uitzonderingsgevallen te assisteren, waarbij geval voor geval te bekijken ware.

De heer DAMSTÉ komt vervolgens terug op de tijdens de vorige vergadering aan de orde gekomen regeling van het Korps Rijkspolitie inzake het reizen naar landen "achter het IJzeren Gordijn".

Daar deze regeling intern en van vertrouwelijke aard is, heeft de heer DAMSTÉ niet de vrijheid gevonden, een afschrift van de desbetreffende circulaire aan de deelnemers van deze vergadering toe te zenden. Op verzoek van de heer DAMSTÉ licht de heer KUIPERS deze regeling toe:

Indien een ambtenaar van het Korps Rijkspolitie het voornemen koestert om één der landen "achter het IJzeren Gordijn" te bezoeken, is hij verplicht om op de aanvraag voor dit verlof, o.m. de reden van de reis te vermelden en het te bezoeken land te onderstrepen. Indien de betrokken ambtenaar, gezien zijn functie, een speciaal risico loopt wordt hem in een persoonlijk onderhoud verzocht, om van deze reis af te zien. Mocht de betrokken politie-ambtenaar niet aan dit verzoek willen voldoen, dan kan hem, na afweging van de onderscheiden belangen, met een beroep op de door hem afgelegde eed, worden gelast van die reis af te zien. Het niet voldoen aan deze opdracht zal ingevolge art. 103 van het Ambtenaren-reglement van het Korps Rijkspolitie als een ernstig plichtsverzuim worden beschouwd, dat disciplinair dient te worden gestraft, dan wel grond zal kunnen opleveren voor ontslag wegens ongeschiktheid.

De heer KUIPERS wijst er op dat bij de toepassing van deze regeling rekening wordt gehouden met verschillende omstandigheden en belangen.

In bepaalde gevallen zal men echter beperkend moeten optreden. De praktijk wijst uit, aldus de heer KUIPERS, dat indien een hogere geplaatste functionaris een ferm en duidelijk standpunt inneemt, de betrokken ambtenaar in vele gevallen van zijn voorgenomen reis afziet.

De heer (G.P. Deventer) vraagt of de leiding van de B.V.D. van plan is, de Minister van Binnenlandse Zaken te verzoeken, ook een dergelijke regeling in het leven te roepen voor de Gemeentepolitie. De heer KUIPERS antwoordt hierop in ontkennende zin. De heer DAMSTÉ adviseert de aanwezigen bij de Gemeentelijke overheid, op basis van vrijwilligheid, een soortgelijke regeling voor te stellen.

Overigens is de Dienstleiding van mening dat het klimaat hiervoor niet gunstig is, daar het reizen naar Oost-Europa sterk toeneemt.

De heer DAMSTÉ brengt hierna het bericht in het weekblad "Vrij Nederland" ter sprake met betrekking tot Drs.

(V.N. dd. 13 november 1966). In dit bericht stelt Drs. , dat hij in het verleden door de B.V.D. meermalen lastig is gevallen. Ook zijn dochter, destijds werkzaam bij de G.G.D. te Amsterdam, en zelfs zijn zoontje zouden door deze Dienst niet met rust zijn gelaten. 15 Februari 1967 werd Drs. door de Tweedekamercommissie voor de B.V.D. gehoord. Naar aanleiding hiervan stelde deze Commissie, dat zij voor hetgeen verontrust had, geen redenen aanwezig achtte.

De heer KUIPERS brengt in een uiteenzetting deze berichten van Drs. tot de juiste proporties terug en weerlegt de hierin tegen de B.V.D. gerichte aantijgingen.

Mede in verband hiermede bespreekt de heer KUIPERS de televisieuitzending "Speciale Berichtgeving" van de V.P.R.O. dd. 11 maart 1967 welke aan de B.V.D. wijdde. De heer KUIPERS deelde mede enige tijd voor deze televisie-uitzending, een gesprek te hebben gehad met . De heer bleek hierbij niet bereid in de door hem, tijdens het programma te behandelen gevallen wijzigingen aan te brengen. Wel bleek hij genegen, aan het slot van het programma, de zienswijze van de B.V.D. dienaangaande naar voren te brengen. De heer heeft zich hieraan correct gehouden.

Daartoe in de gelegenheid gesteld door de heer DAMSTÉ vraagt de heer (G.P. Apeldoorn) de zienswijze van de vergadering ten aanzien van het e.v. op woensdag 15 maart 1967 te houden interview van een I.D.-ambtenaar van de Gemeente Politie Apeldoorn door twee provo's. Dit interview zou in provolectuur worden gepubliceerd.

De heer verwacht dat de provo's zullen vragen, welke binding er tussen de politie (I.D.) en de B.V.D. bestaat.

De Dienstleiding acht dit interview niet opportuun.

De rondvraag brengt geen nieuwe punten aan de orde.

De datum van de volgende bijeenkomst wordt bepaald op dinsdag 13 juni 1967.

Tenslotte deelt de heer DAMSTÉ mede, dat tengevolge van de toepassing van het F(unctioneel) L(eeftijds) O(ntslag) voor de politie, de heer (C.v.P. te Leiden) de politiedienst op 1 mei a.s. zal verlaten en daardoor de volgende I.D.-vergadering niet meer zal bijwonen. De heer DAMSTÉ memoreert de bijzonder prettige medewerking die de B.V.D. in een reeks van jaren van de heer heeft mogen ondervinden en biedt hem zijn beste wensen voor de toekomst aan.

De heer dankt hierop de heer DAMSTÉ voor diens afscheidswaarden. Hierbij spreekt hij zijn waardering uit voor het contact dat hij heeft gehad met de Dienstleiding en met verschillende medewerkers van de B.V.D.

Hierop sluit de heer DAMSTÉ de vergadering.

VERSLAG VAN DE BIJEENKOMST VAN VERTEGENWOORDIGERS VAN EEN
AANTAL POLITIEVERBINDINGEN, GEHOUDEN OP DONDERDAG
16 MAART 1967 te 's-GRAVENHAGE.

Aanwezig zijn:

Van de Politieverbindingen:

- ARNHEM
- GRONINGEN
- 's-GRAVENHAGE
- AMSTERDAM
- ARNHEM
- ROTTERDAM
- ENSCHEDE
- TILBURG
- GRONINGEN
- TILBURG
- EINDHOVEN
- EINDHOVEN
- UTRECHT
- HAARLEM

Van de B.V.D.:

Drs. A. KUIPERS (voorzitter)

Jhr. M. de SAVORNIN LOHMAN

Drs. A. KUIPERS (voorzitter) opent om 14.00 uur, bij ontstentenis van de heer J.S. **SINNINGHE DAMSTÉ**, de vergadering met een woord van welkom tot de aanwezigen.

Vervolgens geeft de heer KUIPERS het woord aan Ir. die een beschouwing wijdt aan de minder gecompliceerde af luisterapparatuur en met assistentie van de heren en e.e.a. op dit gebied demonstreert.

De advertentiecampagnes van leveranciers van af luisterapparatuur, de publicaties die naar aanleiding hiervan in dagbladen en periodieken verschenen zijn en tenslotte het langverwachte optreden van de Bijzondere Radiodienst PTT, dat tot inbeslagname van de aangetroffen apparatuur en vervolging van de leveranciers heeft geleid, hebben aan het af luisterprobleem in de afgelopen maanden grote actualiteit gegeven.

In de volgende beschouwing zal aandacht worden geschonken aan de technische kant van de af luisterproblematiek. Hierbij zullen zowel de gebruiksmogelijkheden van de meest voorkomende eenvoudige in de handel zijnde apparaten, als de afweer- en opsporingsmaatregelen, die ertegen kunnen worden getroffen, worden belicht.

Clandestiene overdracht van informatie kan draadloos of via draadgeleidingen plaatsvinden. Bij een draadloos systeem kan sprake zijn van uitgestraalde radio-energie (miniatur- c.q. microzenders), dan wel van akoestische overdracht (zgn. richtmicrofoons).

De miniaturzenders vormden onder de af luisterapparaten, welke vóór het optreden van de BRD in Nederland openlijk ten verkoop werden aangeboden, de grootste groep. De in beslag genomen apparaten behoorden vrijwel zonder uitzondering daartoe.

Miniaturzenders worden in allerlei vormen en afmetingen vervaardigd. Veel voorkomende camouflagevormen zijn de zendertjes in sigarettapakjes, vulpenhouders, parfumflesjes, etc. Ten aanzien van de afmetingen kan worden gesteld, dat een tendens valt waar te nemen de verkleining steeds verder door te voeren.

Nagenoeg alle voor af luisterdoeleinden h.t.l. verkochte zendertjes werkten op de FM-omroepband. Het door deze apparaten uitgezonden signaal kan daardoor op iedere met een FM-band uitgeruste omroepontvanger worden opgevangen en beluisterd. De af luisteraar behoeft dus geen dure communicatieontvanger aan te schaffen, doch kan volstaan

met een draagbare omroep(transistor)ontvanger c.q. autoradio met FM-band. Tegenover dit voordeel staat echter, dat iedere bezitter van een FM-omroepontvanger binnen het bereik van het af luisterzendertje bij het afzoeken van de band toevallig op het clandestiene signaal kan stuiten.

De actieradius van de hierbedoelde miniatuurzenders is zeer beperkt. Binnen de bebouwde kom zal deze variëren van een 50 meter tot enkele honderden meters, afhankelijk van de plaats waar de zender verborgen is. In een uit gewapend beton opgetrokken gebouw zal de afscherming van het uitgestraalde signaal sterk zijn en het bereik daardoor beperkt. In het open veld daarentegen kan het bereik oplopen tot enige kilometers.

Verreweg de meeste miniatuurzenders betrekken hun energie uit batterijen, die bepalend zijn voor de werkingsduur van het apparaat. De in beslag genomen typen hadden een gemiddelde werkingsduur van 4 tot 6 uur. Bij gebruik van speciale batterijen kan de levensduur van deze af luisterzendertjes echter aanmerkelijk langer zijn (± een week).

Een aparte plaats in de categorie af luisterzendertjes wordt ingenomen door het apparaat, dat verborgen zit in een microfoonkapsel van een telefoontoestel. Door verwisseling van het microfoonkapsel in de hoorn van een telefoon met het bedoelde af luistermicrofoonkapsel wordt bewerkstelligd, dat ieder via dat telefoontoestel gevoerd gesprek door het verborgen zendertje wordt uitgezonden. De levensduur van dit af luisterapparaatje is vrijwel onbeperkt, daar het door de microfoonspanning gevoed wordt.

Bij de miniatuurzenders is sprake van uitgestraalde radio-energie. Het is echter ook mogelijk de geluidstrillingen, die zich bij een gesprek door de lucht voortplanten rechtstreeks op te vangen met een microfoon, die zeer scherp gericht kan worden. Voorwaarde voor het succesvol af luisteren met behulp van deze zgn. richtmicrofoons is, dat in de omgeving van de spreker(s) geen storende bijgeluiden voorkomen, die eveneens door de microfoon zouden worden opgevangen. Het is duidelijk, dat in een stadsomgeving aan een dergelijke voorwaarde bijna nooit zal kunnen worden voldaan. In het vrije terrein daarentegen kunnen deze richtmicrofoons, die in verband met hun vorm ook wel "geluidsgeweer" worden genoemd, tot op enkele honderden meters goede resultaten opleveren.

Hetzelfde kan worden opgemerkt, ten aanzien van de technisch veel

ingewikkelder systemen, waarbij met behulp van een lichtstraal (infrarood) of een laserstraal de trillingen die door geluid bv. in het glas van een raam ontstaan, kunnen worden gedetecteerd en in verstaanbare vorm weergegeven. Allerlei factoren, zoals beweging van de ramen door sterke wind, kunnen hierbij echter storend werken.

Bij overdracht van informatie via draadgeleidingen zal de af luisterinstallatie veelal bestaan uit een microfoon, die via een kabeltje verbonden is met een versterker en bandrecorder. Teneinde onnodige verspilling van geluidsband te voorkomen kan nog worden gebruik gemaakt van een apparaat, dat de recorder inschakelt wanneer er gesproken wordt en weer uitschakeld als het gesprek ophoudt. Het zal duidelijk zijn, dat het clandestien aanleggen van een dergelijke installatie in het algemeen niet eenvoudig zal zijn. Van toepassing op grote schaal is dan ook niet gebleken.

Voor de overdracht van informatie kunnen ook de geleidingen van het elektrisch net worden aangewend, zoals het geval is bij sommige babysit- en intercomsystemen, die thans in Nederland verkrijgbaar zijn.

Telefoons zijn altijd een dankbaar object voor de af luisteraar geweest. Naast de mogelijkheid van toevallig meeluisteren, bv. door inductie of door bedienend c.q. technisch personeel, dat toegang heeft tot de verbinding (wisselbord, centrales) kan er sprake zijn van doelbewuste onderscheppingen van telefoonberichten.

Het toevallig meeluisteren zal, ondanks de voorzorgsmaatregelen die van PTT-zijde hiertegen worden ondernomen, nooit geheel onderdrukt kunnen worden. Een doelbewuste af luisteractie maakt acces tot de telefoonkabel(s) noodzakelijk. Als belemmerende factoren hiervoor kunnen worden genoemd het ondergrondse kabelnet en de automatisering van het telefoonverkeer. Blijft acces tot de kabel mogelijk, dan kunnen voor het af luisteren systemen worden gebezigt, variërend van het eenvoudige zoekspoeltje, dat reageert op het elektrisch strooiveld om een telefoonkabel, tot het ingenieuze systeem, dat (volgens de brochures!) door het draaien van het telefoonnummer in staat stelt alle gesprekken, die in de kamer waar het toestel zich bevindt, mee te luisteren. Toepassing van dit systeem brengt, naast het risico verbonden aan het maken van een aftakking in de kabel, als extra-risico met zich mede het bezet houden van de verbinding doordat de abonnee "in gesprek" blijft.

Ten aanzien van de afweer kan het volgende worden opgemerkt.

De aanwezigheid van een op de FM-band werkend af luisterzender-tje kan met een FM-ontvanger worden aangetoond. Vermoedt men, dat een dergelijk apparaat in een vertrek verborgen is, dan kan voor de opsporing ervan als volgt worden gehandeld. In het vertrek wordt, met de volumeregelaar van de ontvanger vol open, de FM-band afgezocht. Wanneer de afstemming van de ontvanger overeenkomt met de frequentie waarop het zendertje werkt, dan zal zich dit manifesteren in een scherpe fluittoon, het zgn. "rondzing-effect". De volumeregelaar wordt nu teruggedraaid totdat de fluittoon nauwelijks meer hoorbaar is. Verplaatst men zich vervolgens met de ontvanger in het vertrek, dan zal bij naderen van de zender de fluittoon weer sterker worden. De volumeregelaar wordt wederom teruggedraaid en de procedure wordt herhaald totdat men bij de plaats aanbelandt waar de zender verborgen is.

De opsporing van deskundig aangebrachte verborgen microfoons is zonder speciale detectiemiddelen onmogelijk en zelfs met deze apparatuur nog bijzonder moeilijk.

Hetzelfde kan worden betoogd ten aanzien van goed aangebrachte telefoon "taps". Hier geldt derhalve, dat bij enig vermoeden van af luisteren een deskundige in het opsporen te hulp zal moeten worden geroepen.

Tijdens de discussie die hierop volgt, deelt de heer KUIPERS mede, dat de door de Minister van Justitie ingestelde Commissie ter voorbereiding van de Wet inhoudende enige bepalingen ter bescherming tegen het met een technisch hulpmiddel af luisteren en opnemen van gesprekken, haar werkzaamheden beëindigd heeft. Het desbetreffende wetsontwerp is echter nog niet in concreto in behandeling.

De heer deelt mede, dat diverse politieautoriteiten in het verleden een beroep op de B.V.D. hebben gedaan, tot het verlenen van technische assistentie bij criminele opsporingsactiviteiten. De Dienst heeft hieraan steeds gaarne gevolg gegeven. De POLITIE-VERBINDINGSDIENST heeft thans echter de beschikking over de nodige communicatiemiddelen en heeft in een rondschrjven, o.m. aan politie-instanties, op de mogelijkheden van deze middelen gewezen en zijn diensten terzake aangeboden. De heer vraagt zich dan cok af, of de Politieverbindingsdienst, als meer geëigende instantie, niet beter kan worden ingeschakeld bij acties van criminele aard.

De heer besluit, door erop te wijzen, dat de B.V.D. des-
ondanks graag bereid is in uitzonderingsgevallen te assisteren.

De heer KUIPERS komt vervolgens terug op de tijdens de vorige ver-
gadering aan de orde gekomen regeling van het Korps Rijkspolitie
inzake het reizen naar landen "achter het IJzeren Gordijn".

Daar deze regeling intern en van vertrouwelijke aard is, heeft de
Dienstleiding niet de vrijheid gevonden, een afschrift van de des-
betreffende circulaire aan de deelnemers van deze vergadering toe
te zenden.

De heer KUIPERS licht vervolgens deze regeling toe. Een reis van
een politie-ambtenaar naar een land "achter het IJzeren Gordijn"
houdt zekere risico's in en moet zoveel mogelijk worden vermeden.

Indien het risico - alle omstandigheden in aanmerking genomen -
definitief te groot wordt geacht, wordt de betrokken ambtenaar
aangeraden en e.v. gelast van zijn voorgenomen reis af te zien.

De heer KUIPERS noemt deze regeling, die met stellige scuplesse
kan worden toegepast, nuttig en belangrijk.

De praktijk wijst uit, aldus de heer KUIPERS, dat indien een ho-
gere geplaatste chef een ferm en duidelijk standpunt inneemt, de
betrokken ambtenaren in vele gevallen van zijn voorgenomen reis
afziet.

In Oosteuropese landen, vervolgt de heer KUIPERS, is men bijzonder
alert op alle ambtenaren, betrokken bij de openbare orde en veilig-
heid van de Westerse landen.

De heer KUIPERS adviseert tot slot de aanwezigen bij de gemeente-
lijke overheid, op basis van vrijwilligheid, een soortgelijke rege-
ling als die van het Korps Rijkspolitie in het leven te doen roepen.

Hierna gaat de heer KUIPERS in op de kwestie Drs. Joop van SANTEN,
ex-lid der C.P.N. en oud-lid van de Eerste Kamer der Staten-
Generaal, die in persberichten zijn misnoegen uitte over B.V.D.-
activiteiten, die tegen hem, zijn dochter en zoontje gericht zouden
zijn.

De heer KUIPERS brengt in een uiteenzetting deze berichten terug tot
de juiste proporties en weerlegt bepaalde onjuistheden daarin.

Vervolgens memoreert de heer KUIPERS de televisie-uitzending
"Speciale Berichtgeving" van de V.P.R.O., dd. 11 maart 1967, welke
de heer aan de B.V.D. wijdde.

Twee van de door besproken gevallen hadden betrekking op
Drs. J. van SANTEN en diens dochter.

De rondvraag levert geen nieuwe punten op.

Daarna dankt de heer KUIPERS de heer en zijn beide mede-
werkers voor de technische uiteenzetting met demonstratie.

Hierop vestigt de heer KUIPERS de aandacht op het verlaten van de
politiedienst van de heren en op 1 mei a.s., ten-
gevolge van het F(unctioneel) L(eeftijds) O(ntslog).

Hij brengt de beide heren dank voor hun aandeel in de goede ver-
standhouding tussen politie en B.V.D. en wenst hen alle goeds toe.

De heren en spreken hun dank uit voor de tot hen
gerichte woorden:

In overleg met de aanwezigen stelt de heer KUIPERS de volgende
bijeenkomst op donderdag 15 juni 1967.
